

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Kedua
Sidang Akademik 2004/2005

Mac 2005

IEK 103– Operasi Unit I

Masa : 3 jam

Sila pastikan bahawa kertas peperiksaan ini mengandungi SEMBILAN muka surat yang bercetak sebelum anda memulakan peperiksaan ini.

Jawab LIMA soalan. Semua soalan mesti dijawab dalam Bahasa Malaysia.

...2/-

1. (a) Air yang berketumpatan 999.0 kg/m^3 dan kelikatan $1.30 \times 10^{-3} \text{ N.s/m}^2$ adalah dipamkan pada kadar $1250 \text{ cm}^3/\text{s}$ menerusi satu paip keluli yang berdiameter 25 mm . Panjang paip ialah 30 m . Titik discas paip ialah 15 m ke atas takungan air. Jika keefisienan pam ialah 65% , hitungkan kuasa pam, dalam unit W .

(50 markah)

- (b) Dengan menggunakan Teorem Buckingham, dapatkan satu perhubungan di antara pembolehubah-pembolehubah berikut: perbezaan tekanan Δp , panjang paip L , diameter paip D , halaju bendalir V , kelikatan bendalir μ , ketumpatan bendalir ρ , kekasaran paip k , dan factor pertukaran Newton g_c . Dimensi-dimensi untuk pembolehubah di atas adalah:

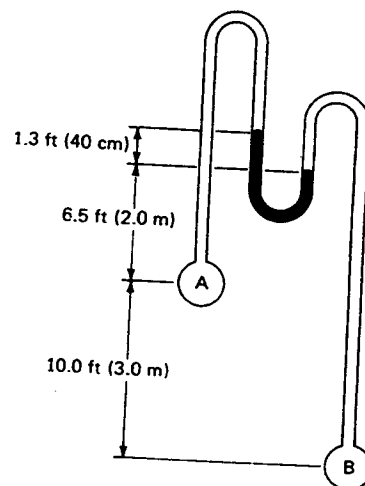
$$\begin{aligned} [\Delta p] &= \frac{\bar{F}}{\bar{L}^2} & [L] &= \bar{L} & [D] &= \bar{L} & [V] &= \frac{\bar{L}}{\bar{t}} \\ [\mu] &= \frac{\bar{M}}{\bar{L}\bar{t}} & [\rho] &= \frac{\bar{M}}{\bar{L}^3} & [k] &= \bar{L} & [g_c] &= \frac{\bar{M}\bar{L}}{\bar{F}\bar{t}^2} \end{aligned}$$

(50 markah)

2. (a) Satu larutan yang berketumpatan 70 lb/ft^3 dan kelikatan 1.25 cP adalah dipamkan dari satu takungan besar terletak di lantai pada kadar $15 \text{ ft}^3/\text{min}$ ke bahagian atas yang terbuka suatu tangki simpanan. Titik discas 2.5-in paip itu ialah 20 ft ke atas lantai. Kerugian geseran untuk seluruh garispaip ialah $2.0 \text{ ft}\cdot\text{lb}_f/\text{lb}$. Jika pam tersebut boleh membekal 0.15 hp , apakah tingginya paras larutan di dalam takungan itu?

(50 markah)

- (b) Merujuk kepada manometer di bawah. Ketumpatan cecair A dan cecair B ialah masing-masing 53.5 lb/ft^3 dan 78.8 lb/ft^3 . Cecair manometer ialah merkuri yang berketumpatan 848.2 lb/ft^3 . Jika tekanan di B, p_B , ialah $30 \text{ lb}_f/\text{in}^2$, apakah tekanan di A, p_A ?

(50 markah)

...3/-

3. (a) Satu cecair yang berketumpatan 1014 kg/m^3 dan kelikatan 0.13 cP mengalir menerusi satu paip licin mendatar 10 cm dan panjangnya 650 m . Kadar aliran volumetrik ialah $2.50 \times 10^{-3} \text{ m}^3/\text{s}$. Apakah kuasa yang dikehendaki untuk aliran tersebut?
(40 markah)
- (b) Satu sistem paip mendatar mengandungi sebahagian yang berdiameter 7.62 cm dan panjang 35 m . Hujung bahagian ini mengecut secara mendadak ke satu bahagian yang berdiameter 5 cm dan panjangnya 15 m . Kadar aliran air pada $21.11 \text{ }^\circ\text{C}$ menerusi sistem paip ini ialah $7.50 \times 10^{-3} \text{ m}^3/\text{s}$. Apakah perbezaan tekanan menyeberangi sistem paip ini?
(60 markah)
4. (a) Suatu cecair yang berketumpatan 77.2 lb/ft^3 dan kelikatan 0.74 cP mengalir menerusi satu 7.5-in ID paip. Satu meter orifis yang berdiameter 1.14 in dipasangkan di garispaip tersebut. Kejatuhan tekanan yang disukat menyeberangi meter orifis ialah $34.6 \text{ lb}_f/\text{ft}^2$. Hitungkan kadar aliran volumetrik dan halaju linear bagi aliran cecair tersebut menerusi paip itu.
(50 markah)
- (b) Hitungkan daya yang menekan ke atas satu menara penyulingan silinder tingginya 25 ft dan diameternya 3.5 ft . Angin pada 30 mi/h bertiup dalam arah tegaklurus dengan paksi menara penyulingan tersebut. Ketumpatan udara ialah 0.0735 lb/ft^3 dan kelikatan kinematikanya $16.0 \times 10^{-5} \text{ ft}^2/\text{s}$. $1 \text{ mi} = 5280 \text{ ft}$. Diameter setara bagi zarah bukan sferis ditakrifkan sebagai satu sfera yang bernisbah permukaan – isipadu yang sama dengan zarah berkenaan.
(50 markah)
5. Suatu cecair yang berketumpatan 67 lb/ft^3 dan kelikatan 1.15 cP dipamkan ke bahagian bawah suatu tangki besar pada kadar 120 gal/min . Paras cecair di dalam tangki besar itu ialah 60 ft ke atas paras pam. Panjang setara paip keluli lurus dari pam ke tangki itu ialah 175 ft . Paip keluli mempunyai diameter 2 in . Tekanan di sedutan pam ialah $20 \text{ lb}_f/\text{in}^2$.
- (a) Hitungkan tekanan di sisi discas pam;
(b) Jika keefisienan pam ialah 65% , apakah kuasakuda pam?
(c) Jika kos tenaga elektrik ialah $\text{RM}3.0$ setiap kuasakudajam, apakah kos tenaga sehari untuk mengoperasikan pam itu?
(100 markah)

6. Satu turbin berbilah-rata yang mempunyai enam bilah telah dipasangkan di tengah suatu tangki tegak. Diameter tangki ialah 6 ft, diameter turbin 2 ft dan dipasang 2 ft dari dasar tangki. Lebarnya bilah turbin 5 in. Tangki tersebut diisikan sedalam 6 ft dengan satu larutan yang mempunyai kelikatan 15 cP dan ketumpatan 95.0 lb/ft³. Turbin itu beroperasi pada 100 rpm. Kirakan kuasa yang dikehendaki, dalam unit hp jika
- (a) tangki itu bersesekat;
  - (b) tangki itu tanpa sesekat.

(100 markah)

PROPERTIES - 5 - OF LIQUID WATER

IEK 103
LAMPIRAN

Temperature T , °F	Viscosity† μ , cP	Thermal conductivity‡ k , Btu/ft-h-°F	Density§ ρ , lb/ft ³	$\psi_f = \left(\frac{k^3 \rho^2 g}{\mu^2} \right)^{1/3}$
32	1.794	0.320	62.42	1,410
40	1.546	0.326	62.43	1,590
50	1.310	0.333	62.42	1,810
60	1.129	0.340	62.37	2,050
70	0.982	0.346	62.30	2,290
80	0.862	0.352	62.22	2,530
90	0.764	0.358	62.11	2,780
100	0.682	0.362	62.00	3,020
120	0.559	0.371	61.71	3,530
140	0.470	0.378	61.38	4,030
160	0.401	0.384	61.00	4,530
180	0.347	0.388	60.58	5,020
200	0.305	0.392	60.13	5,500
220	0.270	0.394	59.63	5,960
240	0.242	0.396	59.10	6,420
260	0.218	0.396	58.53	6,830
280	0.199	0.396	57.94	7,210
300	0.185	0.396	57.31	7,510

† From *International Critical Tables*, vol. 5, McGraw-Hill Book Company, New York, 1929, p. 10.

‡ From E. Schmidt and W. Sellschopp, *Forsch. Geb. Ingenieurw.*, 3:277 (1932).

§ Calculated from J. H. Keenan and F. G. Keyes, *Thermodynamic Properties of Steam*, John Wiley & Sons, Inc., New York, 1937.

CONVERSION FACTORS AND CONSTANTS OF NATURE

To convert from	To	Multiply by†
acre	ft ²	43,560*
	m ²	4046.85
atm	N/m ²	1.01325* × 10 ⁵
	lb _f /in. ²	14.696
Avogadro number	particles/g mol	6.022169 × 10 ²³
barrel (petroleum)	ft ³	5.6146
	gal (U.S.)	42*
	m ³	0.15899
bar	N/m ²	1* × 10 ⁵
	lb _f /in. ²	14.504
Boltzmann constant:	J/K	1.380622 × 10 ⁻²³
Btu	cal _{IT}	251.996
	ft-lb _f	778.17
	J	1055.06
	kWh	2.9307 × 10 ⁻⁴
Btu/lb	cal _{IT} /g	0.55556
Btu/lb-°F	cal _{IT} /g-°C	1*
Btu/ft ² -h	W/m ²	3.1546
Btu/ft ² -h-°F	W/m ² -°C	5.6783
	kcal/m ² -h-K	4.882
Btu-ft/ft ² -h-°F	W-m/m ² -°C	1.73073
	kcal/m-h-K	1.488
cal _{IT}	Btu	3.9683 × 10 ⁻³
	ft-lb _f	3.0873
	J	4.1868*
cal	J	4.184*
cm	in.	0.39370
	ft	0.0328084
cm ³	ft ³	3.531467 × 10 ⁻⁵
	gal (U.S.)	2.64172 × 10 ⁻⁴
cP (centipoise)	kg/m-s	1* × 10 ⁻³
	lb/ft-h	2.4191
	lb/ft-s	6.7197 × 10 ⁻⁴
cSt (centistoke)	m ² /s	1* × 10 ⁻⁶
faraday	C/g mol	9.648670 × 10 ⁴
ft	m	0.3048*
ft-lb _f	Btu	1.2851 × 10 ⁻³
	cal _{IT}	0.32383
	J	1.35582
ft-lb _f /s	Btu/h	4.6262
	hp	1.81818 × 10 ⁻³
ft ² /h	m ² /s	2.581 × 10 ⁻⁵
	cm ² /s	0.2581
ft ³	cm ³	2.8316839 × 10 ⁴
	gal (U.S.)	7.48052
	L	28.31684
ft ³ -atm	Btu	2.71948
	cal _{IT}	685.29
	J	2.8692 × 10 ³
ft ³ /s	gal (U.S.)/min	448.83
gal (U.S.)	ft ³	0.13368
	in. ³	231*
gravitational constant	N-m ² /kg ²	6.673 × 10 ⁻¹¹
gravity acceleration, standard	m/s ²	9.80665*
h	min	60*
	s	3600*
hp	Btu/h	2544.43
	kW	0.74624
hp/1000 gal	kW/m ³	0.197
in.	cm	2.54*
in. ³	cm ³	16.3871
J	erg	1* × 10 ⁷
	ft-lb _f	0.73756
kg	lb	2.20462
kWh	Btu	3412.1
L	m ³	1* × 10 ⁻³
lb	kg	0.45359237*
lb/ft ³	kg/m ³	16.018
	g/cm ³	0.016018
lb _f /in. ²	N/m ²	6.89473 × 10 ³
lb mol/ft ² -h	kg mol/m ² -s	1.3562 × 10 ⁻³
	g mol/cm ² -s	1.3562 × 10 ⁻⁴
light, speed of	m/s	2.997925 × 10 ⁸
m	ft	3.280840
	in.	39.3701
m ³	ft ³	35.3147
	gal (U.S.)	264.17
N	dyn	1* × 10 ⁵
	lb _f	0.22481
N/m ²	lb _f /in. ²	1.4498 × 10 ⁻⁴
Planck constant	J-s	6.626196 × 10 ⁻³⁴
proof (U.S.)	percent alcohol by volume	0.5
ton (long)	kg	1016
	lb	2240*
ton (short)	lb	2000*
ton (metric)	kg	1000*
	lb	2204.6
yd	ft	3*
	m	0.9144*

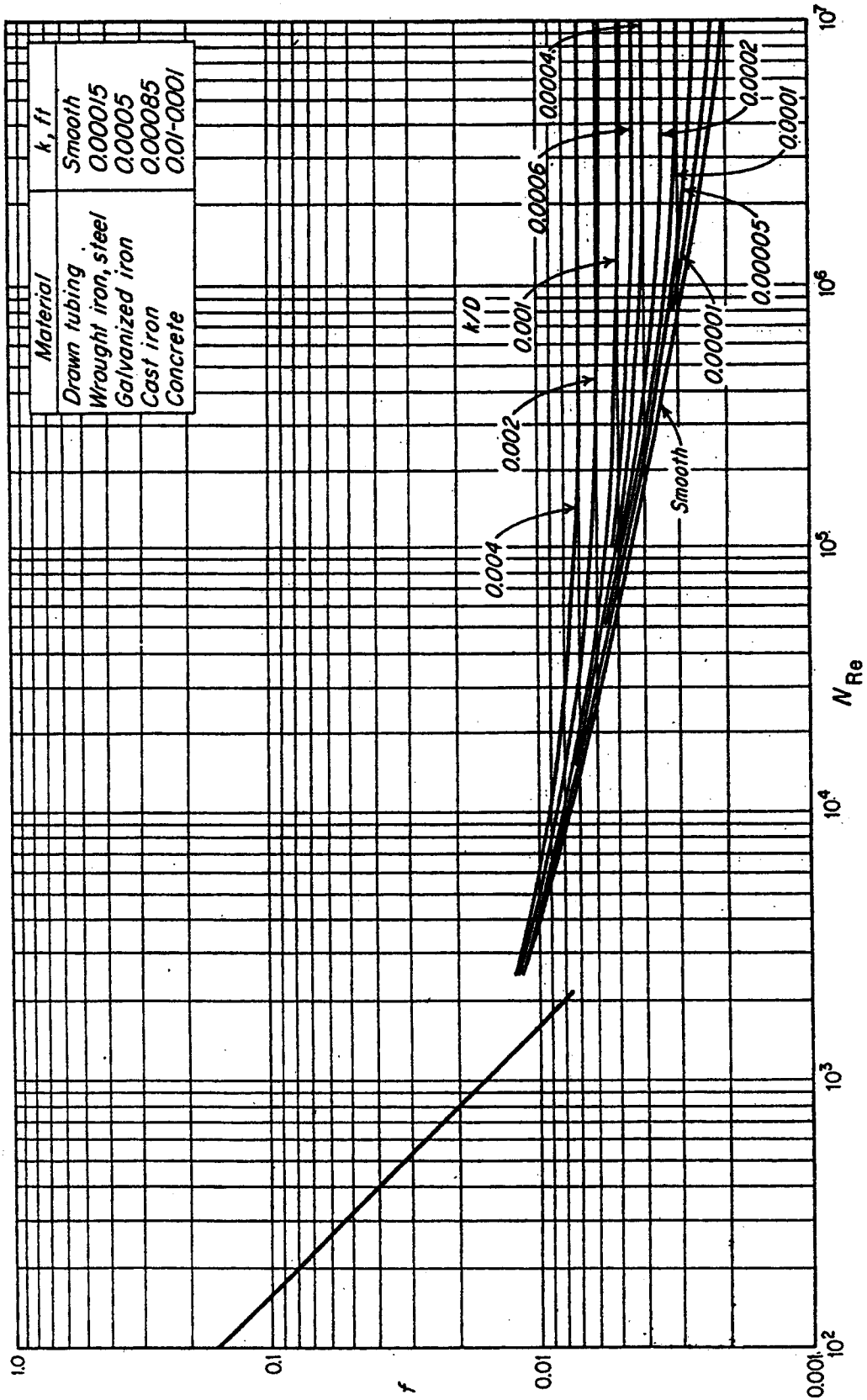
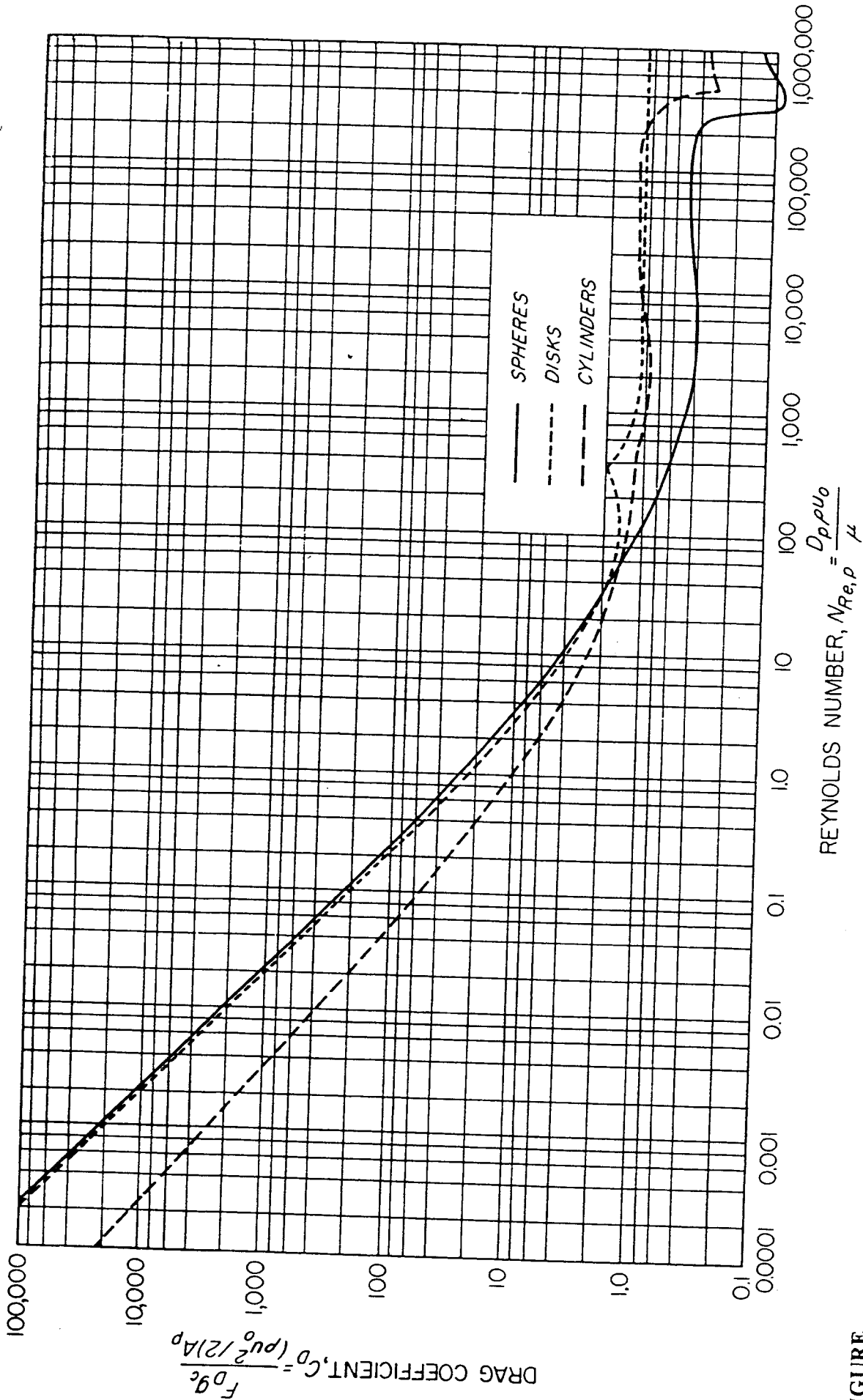

FIGURE Friction-factor chart.

FIGURE

Drag coefficients for spheres, disks, and cylinders. [By permission from J. H. Perry (ed.), *Chemical Engineers' Handbook*, 6th ed., p. 5-64. Copyright. © 1984, McGraw-Hill Book Company.]

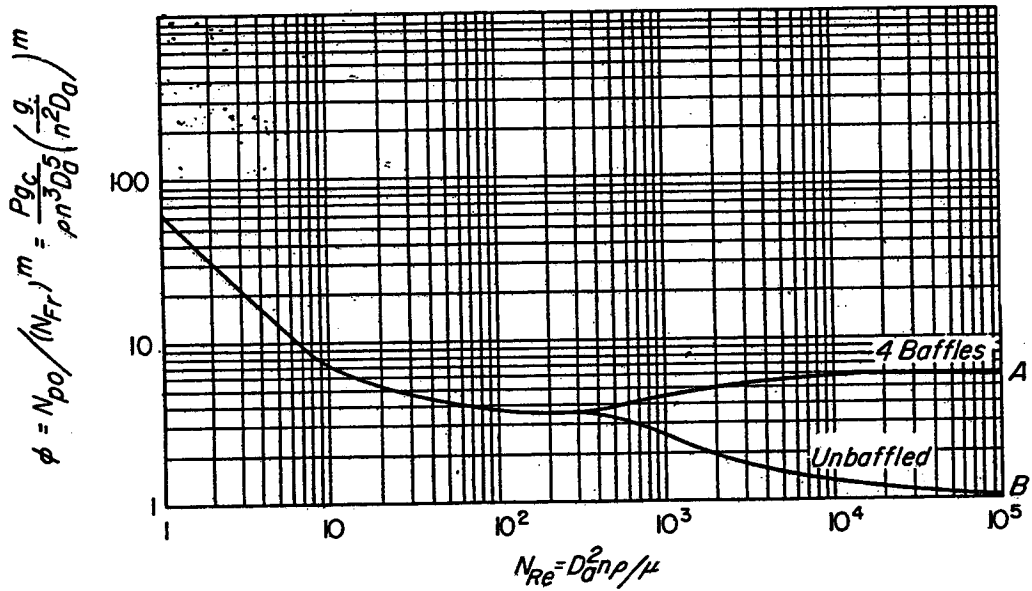

Figure 9-14 Power function ϕ vs. N_{Re} for six-blade turbine.

$$S_1 = D_t / D_a, \quad S_2 = E / D_a$$

$$S_3 = L / D_a, \quad S_4 = W / D_a$$

$$S_5 = J / D_t, \quad S_6 = H / D_t$$

$$m = (a - \log N_{Re}) / b$$

Table 9-1 Constants a and b

Fig.	Line	a	b
9-14	B	1.0	40.0
9-15	B	1.7	18.0
9-15	C	0	18.0
9-15	D	2.3	18.0

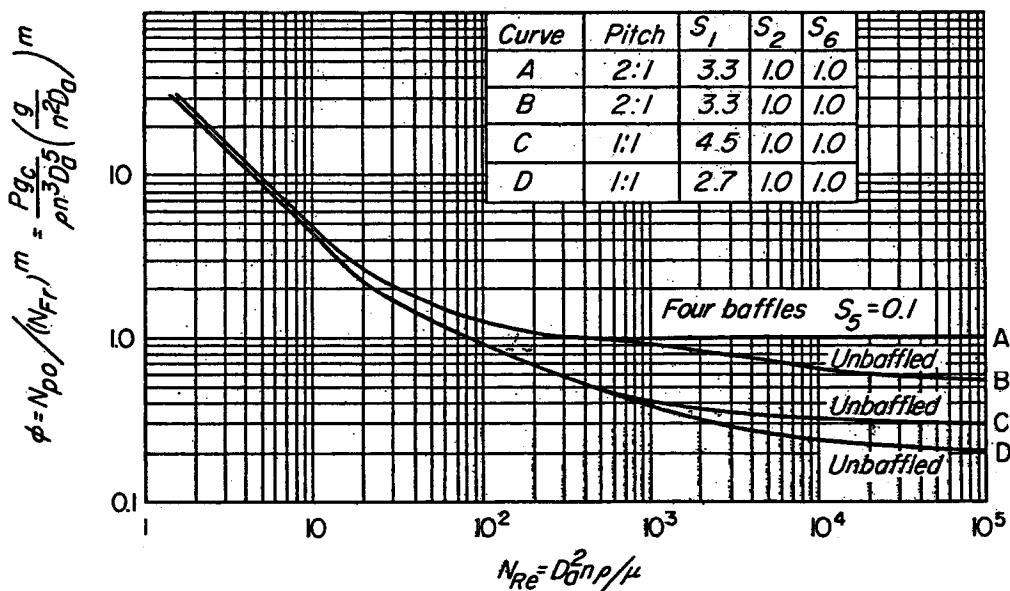

Figure 9-15 Power function ϕ vs. N_{Re} for three-bladed propellers.